

Beszámoló
a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Honismereti Egyesület
2017. évi munkájáról

Jóváhagyta a Közgyűlés 2018. május 24-én.

I. Kiemelt feladatok:

2017-ben három kiemelt feladatunk volt:

1.A reformáció 500. évfordulója

Az évfordulóról komplex módon emlékeztünk meg. Elhangzott róla előadás, ifjúsági táborunkban több foglalkozásnak is témája volt, kiállítást kaptunk megtekintésre, amelynek megnyitójára a tábor résztvevőit is odaszállítottuk.

2.A Kemecei XII. Honismereti Tudományos Emlékülés

3.A Sóstó-Nyírszőlősi Ifjúsági Tábor 10. /jubileumi/ évfolyama

A kemecei konferenciáról és a Sóstó-Nyírszőlősi táborról majd a konkrét feladatok között, kronológiai rendben számolok be.

A megye településeinek igényei szerint vettünk részt honismereti, **helytörténeti kiadványok, tanulmányok koordinálásában, szerkesztésében, megírásában, lektorálásában.**

Kapcsolódtunk rendezőként, intézményesített, egyéni résztvevőként **más szervek által rendezett honismereti programokhoz.** A Megyei Levéltárban, a Jósa András Múzeumban és a Nyíregyházi Egyetem Történettudományi Tanszékén szervezett konferenciákon, könyvbemutatókon, mint a Honismereti Egyesület képviselői, több tagtársunk vett részt.

A megye múzeumaival, közgyűjteményeivel, **közös feladatvállalások** előkészítésében lebonyolításában rendszeres kapcsolatokat tartottunk.

Tagságunkból többen is tartottak **helytörténeti előadásokat** a megye településein.

Egyesületünk hivatalosan részt vett több állami és nemzeti ünnepségen. Elnökségük tagjai és **tagtársaink ünnepi beszédeket mondtak és előadásokat tartottak.**

II. Konkrét rendezvények, feladatok kronológiai rendben:

- Március 5-én, a **Kemecsen megrendezett XII. Honismereti Tudományos Emlékülésen** egyesületünk –a korábbi konferenciákhoz hasonlóan - idén is társszervezőként vett részt.

A konferencia egyik fő témája Lucza János: Kemece Öröksége c. könyvének bemutatása, ill. a szerző beszámolója forrásairól, a gyűjtőmunkája 20 évéről.

A könyvet dr. Szabó Géza értékelte, rajta kívül egyesületünkben előadást tartottak: Dr. Kiss Kálmán és dr. Bene János elnökségi tagok.

A konferencia főszervezője, elnökségi tagunk, Lucza János, a Kemecei Városvédő Egyesület elnöke volt.

- Júniusban részt vettünk a **Múzeumok éjszakája** múzeumi és más intézményekben megtartott rendezvényein.

- Június 19-23. között volt a hagyományos **Ifjúsági Táborunknak a 10. /jubileumi/ évfolyama**, amelyet két társszervezővel: a Sóstói Református Gyülekezettel, a Szt. György Lovagrend Nyíregyházi Priorátusával közösen szervezünk, Nyírszőlősön. Főszervezők: Kósa László református lelkész és Dr. Szabó Géza. A tábor szakmai programját Egyesületünk elnöke állította össze. Egyesületünkben előadást tartottak: dr. Bene János, dr. Bodnár Zsuzsa, Lucza János, dr. Szabó Géza. Az ez évi kiemelt téma a reformáció 500. évfordulója volt.

Debreczeni-Droppán Béla az Országos Honismereti Szövetség elnöke kérte, hogy a tábor 10. évéről írjunk egy szakmai beszámolót a Honismeret c. folyóiratba

-Június 19-től a táborba a Megyei Levéltár jóvoltából **megkaptuk a Nemzeti Levéltár: Vissza a forrásokhoz c. reformációs kiállítását** megtekintése. A kiállítást a sóstói református templom imatermében rendeztük be és dr. Szabó Géza nyitotta meg. A megnyitóra Kósa László tiszteletes úr Nyírszőlősről átszállította a tábor résztvevőit, és jelen volt a sóstói református gyülekezet számos tagja is.

A kiállítást bemutattuk Kemeccsén is, a Múzeumban.

-2017. augusztus 28-án társszervezői voltunk, a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltárával, és a Nyíri Honvéd Egyesülettel **a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei helytörténészek I. találkozásának.**

A találkozó nem előzmények nélküli, a Megyei levéltárral korábban is rendeztünk hasonló profilú eseményt, de most hagyományteremtő céllal az elnevezésben jelezni kívánjuk, hogy fontosnak tarjuk a helytörténészekkel a közvetlen kapcsolattartást, akkor is, ha nem, vagy még nem tagjaink.

-Szeptember 28-29-én került sor a XXIV. Szabolcs-Szatmár-Beregi Nemzetközi Levéltári Napokon a Megyei Levéltár, a Megyei Múzeum, a Megyei Könyvtár, a Nyíregyházi Főiskola Történettudományi Tanszéke és a Honismereti Egyesület által **évente közösen kiírt honismereti pályázat eredményhirdetésére.**

A pályamunkák értékelésében idén is részt vett az Egyesület. A bíráló bizottság elnöke dr. Sallai József. Részünkről László Gézáné dr. Szarka Ágota, dr. Szabó Géza és Mohácsi Endre bírálta a dolgozatokat.

A pályázatra 9 pályamunka érkezett be.

- Szeptember 26-án, az Egyetem Történettudományi Tanszékével **együtt emlékeztünk dr. Hársfalvi Péterre**, 89. születésnapján, a Nyíregyházi Köztemetőben.

-November 20-án **dr. Nagy Ferenc ny. megyei levéltár igazgatóra emlékeztünk** a Megyei Levéltárban és sírjánál, Ibrányban.

-November 27-én a reformációs emlékév zárásaként, a Múzeum Baráti Körével közös szervezésben **dr. Szabó Géza tartott előadást: Csak hit által címmel.**

-December 11-én **Dr. Pristyák Erika előadását** szerveztük meg: **A bokortanyák fejlődésének szakaszai, kialakulásuktól napjainkig** címmel. A rendezvény együtt tartottuk a Múzeum Baráti Körével.

Az előadó felajánlotta, hogy az előadás folytatásaként 2018-ban szívesen kalauzolná tagságunkat egy szakmai kiránduláson valamelyik bokortanyán. A rendezvényt fel is vettük a munkatervbe.

-Részt vettünk:

Saját és társszervezőként lebonyolított rendezvényeink mellett, attól kezdve, hogy január 18-23. között aktívan részt vettünk a Magyar Kultúra Napja megyei és városi rendezvényein, az év folyamán több mint 30 rendezvényen vettük részt 3-12 tagunk különböző összetételű megjelenésével.

Ezek főleg a Levéltár népszerű sorozatai, de a Múzeum, a Megyei Könyvtár, a Kulturális Központ, a Bessenyei Társaság helytörténeti vonatkozást is ígérő rendezvényei voltak.

III. Munkakapcsolatok

1.A Luby Társasággal és a Jósa András Múzeum Baráti Körével 2017-ben is szoros munkakapcsolatot tartottunk. Mindkét egyesület rendezvényein rendszeresen részt vettünk, előadásokat tartottunk. „Összekötőink” ezekben a kapcsolatokban dr. Kiss Kálmán, a Luby Társaság elnöke, dr. Bene János, a JAM Baráti Körének elnöke és Mohácsi Endre, a Baráti Kör titkára, mindhárman elnökségi tagjaink és dr. Szabó Géza egyesületi elnök

2. Egyesületünk elnöke részletes **javaslattervet** küldött a **Nyíregyházi Törvényszék elnökének** a hagyományok ápolásában való együttműködésre.

Az együttműködés az alábbi partnerek között jönne létre:

--- a **Nyíregyházi Törvényszék**

--- a Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs –Szatmár Megyei Levéltára

--- a Nyíregyházi Jósa András Múzeum

--- a Nyíregyházi Egyetem Történettudományi és Filozófia Intézetének Történettudományi Tanszéke

--- a Szabolcs-Szatmár Megyei Honismereti Egyesület

Az együttműködés az alábbi területeken, illetve keretek között valósulna meg:

1. Előadás/ok/, kerekasztal-beszélgetés/ek/

2. Közös pályázatok kiírása /felhívások/:

Fent felsorolt partnerek megfelelő egyeztetések után különböző összetételben közös pályázatokat írnak ki az alábbi témákból:

2.1. *A polgári igazságszolgáltatási rendszer kialakulásának kezdetei Szabolcs megyében*

2.2. *A Nyíregyházi Királyi Törvényszék szervezési és ítélkezési története /Működésének egy-egy szakaszában/*

2.3. *Az Ítéltábla felügyeleti vizsgálatai a Nyíregyházi Törvényszéken*

2.4. *Egy-egy járásbíró története megyénkben*

2.5. *Az igazságszolgáltatás Szabolcs megyében egy-egy korszakban /A dualizmus idején, az I. világháború alatt stb/*

2.6. *Bűnügyek a helyi sajtóban, egy-egy korszakban*

2.7. A nyíregyházi Törvényház építése 1891-ben

2.8. A Törvényház 1928-as kibővítése

3. Szakdolgozati témajavaslat:

A pályázati témák egy részét, valamint egyéb, speciális témákat egyetemi történelem szakos hallgatóknak a TT felveszi a szakdolgozati téma-javaslati közé. Az ezekből a témákból készült jeles és jó minőségű dolgozatokat a MB megállapodás szerint külön is díjazza, és a díjazott dolgozatok egy-egy példányát megkapja.

4. Közös pályázatok kiírása általános- és főleg középiskolásoknak:

Az igazságszolgáltatással és a népi jogszokásokkal kapcsolatos szabadon választott témájú dolgozatok, interjúk, visszaemlékezések.

Néhány példa:

4.1. A népi jogszokások, jogélet emlékei, maradványai egy-egy településen, közösségben, családban.

4.2. Hogyan „szankcionálták” a hagyományos közösségek a szokásjog, a tételes jog ellen vétőket?

4.3. Régi bírósági történetek emlékei a különböző jogterületekről /Családjog, öröklési jog, büntetőjog stb/.

4.4. Régi családi történetek olyan helyzetekről, amikor a népi jogérzék és a tételes jog. /törvények/normái nem fedték le egymást.

Az egyes pályázatoknál a kiírók közösen határozzák meg a pályázati feltételeket, a zsűrizés feltételeit, a finanszírozás arányait, az eredményhirdetés helyét, idejét, módját.

5. Közös pályázat kiírása /felntetteknek és diákoknak/ igazságszolgáltatással kapcsolatos írott források, tárgyi emlékek gyűjtésére:

6. A gyűjtött anyagból kiállítás is állítható össze.

7. Igazságszolgáltatási témák a megyei honismereti pályázatban:

8. A fent felsorolt partnerek jelen együttműködést 3 évre tervezik és felméri a projekttel kapcsolatos pályázati lehetőségeket.

Mivel az együttműködésben résztvevő intézmények némelyikében vezetőváltások történtek, a megvalósítást el kellett halasztani, ill. fel kell frissíteni.

IV. Pénzügyek, pályázat

-Augusztus 29-én az Országos Honismereti Szövetség ajánlatára pályázatot nyújtottunk be hozzájuk, a Miniszterelnökségtől kapott, és az EMMI által bonyolítandó működési támogatás terhére. Az egyesületünk elnöke által elkészített pályázat 400.000,- forint kérés tartalmazott. A pályázatokat a Szövetség alelnökeiből álló odaítélő bizottsága bírálta el, és egyesületünk 460.035,- forint támogatásban részesült.

Köszönettel tartozunk Bartha Évának, a Szövetség akkor még funkcióban lévő titkárnak a pályázat összeállításához nyújtott segítségéért, ill. dr. Rémiás Tibor alelnöknek, aki tagja volt az odaítélő bizottságnak.

A támogatás felhasználásáról és elszámolásáról a Szövetségben október 26-án tájékoztatót is tartottak, amelyen Lucza János titkár vett részt, aki az elszámolás felelőse.

V. Szervezeti élet:

-2017-ban 6 alkalommal tartottunk elnökségi ülést és egy alkalommal közgyűlést.

-Közgyűlésünket március 28-án tartottuk. A megszokott napirendeken túl a közgyűlés az előző elnökségi ülésen a lemondását bejelentő Mohácsi Endre titkárunk helyett egyhangúan megválasztotta Lucza János elnökségi tagot az egyesület titkárának. E helyen is megköszönjük Mohácsi Endrének többéves tevékenységét, azt kívánjuk, hogy tapasztalataival elnökségi tagként is segítse munkánkat.

Lucza János kollégánknak nem lesz ismeretlen a feladat, sikeres együttműködést, jó munkát kívánunk neki.

-A Honismereti Szövetség Alapszabálya értelmében 2017. október 13-án tisztújító közgyűlésre került sor. Nagy sajnálatunkra Bartha Éva nem tudta tovább vállalni a titkári teendőket, így helyette új titkárt választottunk Kőrösi Dalma személyében, majd Végső István lett a Szövetség titkára.

- Bartha Éva évtizedeken keresztül áldozatos munkával szervezte a Szövetség tevékenységét és segítette a megyék munkáját. A mi egyesületünk különösen sok önzetlen segítséget kapott Bartha Évától, amelyek közül az általunk megrendezett és jól sikerült 2003-as Országos Honismereti Akadémiát és a 2008-as Határ menti és határokon átívelő honismereti-közművelődési kapcsolatok országos konferenciáját emelném ki. Ezúton is köszönjük.

A Szövetség közgyűlése Dr. Rémiás Tibort újra alelnökké, dr. Szabó Gézát újra országos elnökségi taggá választotta. Küldöttünk továbbra is Tóth Sándor.

-Egyesületünk testületi ülései megfelelően dokumentáltak, az egyesület irattára naprakész.

-A formális üléseken kívül a pályázatírások és a tapasztalatcserék előkészítése kapcsán többször került sor spontán egyeztetésekre.

Változatlanul problémát jelent a pályázati lehetőségek szűkülése, ami sajnos általános, országos jelenség.

-Talán kevesebb programot szerveztünk, mint az előző években, de rendezvényeink színvonalasak voltak, sok társszervezet programjában vettünk részt, a megjelenés is megfelelő volt. Kezd kialakulni egy hagyományos mag, akik rendre látogatják a rendezvényeket. Köszönet illeti őket. Hasonlóképpen elnökségi tag-társaimat is áldozatos munkájukért.

-És ezúton is külön köszönöm dr. Bene János igazgató úrnak és utódának, dr. Rémiás Tibor igazgató úrnak és Kujbusné dr. Mecsei Éva igazgató asszonynak és munkatársaiknak, hogy a honismereti munkát az intézményeik fő feladatai közé sorolják, egyesületünknek szakmai támogatást és otthont adnak.

Összességében a 2017-es évünket eredményesnek, kiegyensúlyozottnak tekinthetjük.

Nyíregyháza, 2017. december 30.

Dr. Szabó Géza
egyesületi elnök